

MORGENDIENST

zondag 19 januari 2025, 3^e zondag van Epifanie

Avondmaal

Stefanuskerk, Westerbork

voorganger: ds. Marien Grashoff

Welkom

Moment van stilte

DE AANROEPING

Aanvangslied : *Psalm 96: 1*

Groet

Zingen : *Psalm 96: 3*

Gebed voor de wereld

Glorialied : *Lied 867*

DE DIENST VAN HET WOORD

Gebed van de zondag

Lezing uit het Oude Testament : *Jesaja 62,1-5¹*

Zingen : *Lied 176: 1, 2*

Lezing uit het Nieuwe Testament : *Johannes 2,1-11²*

Acclamatie : *Lied 339a*

Zingen : *Lied 525: 1, 2, 3*

Preek

Wat is het verschil tussen een optimist en een pessimist? Een optimist gelooft dat deze wereld de best mogelijke is. Maar een pessimist vreest dat dat inderdaad zo is. En ik vrees dat we een heleboel verschillen in mens- en wereldbeeld kunnen terugbrengen tot dit soort tegenstellingen.

Hoe je kijkt, luistert, voelt, denkt en handelt begint nooit blanco. Je hebt al van alles meegemaakt en geleerd. Je afkomst en omgeving hebben je vanaf het begin al een soort blauwdruk meegegeven over hoe je mens en wereld moet bezien en beoordelen. We ontdekken zelfs dat sommige dingen, zoals gevoeligheid voor verslaving, enigszins zijn voorgeprogrammeerd in je DNA.

Daarom deze vraag: waar begint Jezus? Wat is zijn grondhouding, zijn vertrekpunt? Volgens Johannes is dat het feest, een bruiloftsfeest.³

¹ [NBV21](#) (2021).

² [NBV21](#) (2021) – iets bewerkt.

³ Ik heb dankbaar gebruik gemaakt van: J.P. Boendermaker & D. Monshouwer, *Johannes, de evangelist van de feesten*. Het vierde evangelie als liturgische catechese (Zoetermeer: Boekencentrum, 1993) en: Egbert Rooze & Paul de Witte, *De Messias en de macht van Rome*. Commentaar op het Evangelie naar Johannes (Middelburg: Skandalon, 2016).

Nu is er geen evangelie dat zozeer in geestelijke, spirituele of symbolische zin wordt uitgelegd als dat van Johannes. En dat is niet ten onrechte, want als er één evangelist is die woorden weegt en voorziet van dubbele, of driedubbele bodems, is dat Johannes wel. Maar laten we eerst eens kijken naar het verhaal zelf.

-

Het gebeurt *in Kana, in Galilea*. Daarmee wordt het verhaal geopend en afgesloten. Het wordt twee keer gezegd en dus dat moet van belang zijn. Bij Johannes is de topografie altijd op een of andere manier van belang. Maar... die topografie is in de eerste plaats theologisch en pas daarna eventueel ook geografisch.

Kana was in de tijd van Jozua, de opvolger van Mozes, een stad in het noordelijke stamgebied van Aser, ergens langs de kust.⁴ In Jezus' dagen hoorde dat bij de provincie Galilea⁵ en vandaag zou het gezocht moeten worden in Libanon, ergens tussen Tyrus en Sidon. Maar geen geograaf kan het op de kaart aanwijzen. Johannes wil dus zeggen: Jezus begon in een uithoek, in de marge, en we kunnen niet eens precies aanwijzen waar.

Die uithoeken zijn er in onze tijd niet minder. In Groningen en Drenthe voelen we ons zeer geregeld behandeld als een uithoek van Nederland. Maar dat valt nog best mee vergeleken met andere marginale gebieden: de plekken in onze steden waar daklozen schuilen, de banlieus van Parijs, de sloppenwijken in Buenos Aires, landen als Soedan waar een alles vernietigende oorlog wordt gevoerd, terwijl de wereld er langsheen kijkt.

Toch is dat waar Jezus begint met zijn werk. Toch is het die marge waar het feest begint. Het wonder is niet dat er van water wijn gemaakt wordt. Want de bedienden scheppen gewoon water, maar de ceremoniemeester *proeft* wijn. Op die manier 'wordt water wijn'. De pessimist proeft alleen maar water, maar de optimist herkent meteen de wijn.

(En mijn ondeugende opa zei dat het echte wonder was dat niet alles wegstroomde, want het waren 'vaten met reten'...)

Het echte wonder staat helemaal aan het slot: *zijn leerlingen gaan in hem geloven*. Want wie gelooft dat de wereld is bedoeld voor het feest, zal eraan gaan werken om daadwerkelijk iets van dat feest mogelijk te maken. En dan niet om te beginnen op die plekken waar men makkelijk een feestje kan bouwen, maar juist in de periferie, de marge, de uithoeken.

Dat is het feest dat de profeet Jesaja al voor zich zag, terwijl de teruggekeerde ballingen de puinhopen van Jeruzalem nog moesten herbouwen. Maar alleen wanneer die ballingen het durfden om met het feest voor ogen aan de slag te gaan, kon de herbouw ook inderdaad slagen.

De bruiloft waar Jezus te gast is heeft al het visioen in zich dat die andere Johannes helemaal op het einde voor ogen had: *een nieuwe hemel en een nieuwe aarde*.

⁴ Zie Jozua [19,28](#). Even daarvoor is er sprake van 'de beek Kana' ([16,8](#) en [17,9](#)).

⁵ Strikt genomen zou de lokatie in Jozua 19,28 buiten de Romeinse provincie Galilea vallen, maar daar bekommert Johannes zich niet om.

-

Van paus Franciscus komt er binnenkort een autobiografie uit en dus mocht de krant alvast een stukje daaruit publiceren.⁶ Het speelt in het Buenos Aires waar de paus opgroeide en later kardinaal werd. Ik knip er twee stukjes uit.

In onze wijk waren er nog twee andere meisjes, eveneens zussen, die werkten als prostituee, maar in het hogere segment: ze maakten afspraakjes per telefoon en lieten zich met de auto ophalen. Ze werden 'la Ciche' en 'la Porota' genoemd en de hele wijk kende hen.

(..)

Enige tijd later, toen ik al kardinaal was in Buenos Aires, belde la Porota me weer om te zeggen dat ze met haar vriendinnen een viering wilde organiseren en om te vragen of ik een mis voor hen wilde opdragen in de parochiekerk van San Ignacio. Ik zei natuurlijk ja, maar vroeg me af wie die vriendinnen wel konden zijn. 'Maar kom wat vroeger, want er zijn er heel wat die willen biechten,' voegde la Porota eraan toe.

(...)

En zo gingen we daar samen heen. We liepen vanaf het aartsbisschoppelijk paleis door calle Bolívar en kwamen aan bij de kerk. De kerkbezoekers waren allemaal ex-prostituees en prostituees van de 'beroepsvereniging'. En ze wilden allemaal biechten. Het was een prachtige mis. Ook la Porota was blij, ontroerd bijna.

Met zo'n mis voor vrouwen die alle dagen als gebruiksartikel worden behandeld is absoluut niks mis. Als er ergens mensen zijn die werkelijk hebben begrepen wat Jezus bedoelt met 'feest', dan is het hier. De San Ignacio is weliswaar de oudste en deftigste kerk van Buenos Aires,⁷ maar dat was niet waar deze vrouwen zelf woonden of werkten. Zij kwamen juist uit de arme wijken. Toch kun je zeggen dat deze plek eventjes Kana werd. Hier werd voor de duur van een mis, en hopelijk nog een tijd daarna, water veranderd in wijn.

Dichterbij huis zouden we zelf kunnen deelnemen aan een maaltijd voor daklozen. Mijn nicht in Groningen nodigt ons uit voor een benefietmaaltijd Doperse Dis.⁸ De doopsgezinde diakonie in Stad organiseert iedere derde dinsdag van de maand een maaltijd voor dak- en thuislozen. De oven is hard aan vervanging toe en vandaar deze benefietmaaltijd. En nieuwe vrijwilligers zijn ook altijd welkom. (Er zijn folders bij de uitgang.) Want zo'n maandelijkse maaltijd kan voor iemand zonder dak of thuis nu precies een teken zijn van het feest dat het leven zou moeten wezen.

Wij vieren vandaag avondmaal. Dat is in de eerste plaats een symbolische maaltijd. Maar in het vieren hopen wij toch juist te ervaren dat Christus in ons midden is. Symbolen die vrij rondzweven hebben weinig waarde. Juist door symbolen te verbinden met concrete zaken gaan ze sterker en dieper spreken. Symbolisch worden wij lichaam van Christus, maar dan moeten wij dat ook daadwerkelijk meenemen de wereld in. Nelleke en ik gaan naar die Doperse Dis, maar er zijn natuurlijk vele andere mogelijkheden.

⁶ [ND 13-01-2025](#) (sorry, alleen voor abonnees).

⁷ Zie Wikipedia: uitgebreid in het [Spaans](#) en kort in het [Engels](#).

⁸ Een initiatief van het [Doopsgezind Diaconaal Fonds](#).

Wij vieren vandaag de maaltijd van de Heer. In brood en wijn is de Heer aanwezig, maar de tafel des Heren staat altijd met tenminste één poot in de wereld. Laten wij het feest van de Heer vieren, maar laten we het vooral ook meenemen de wereld in.

Amen.

Orgelspel

Zingen : *Lied* 525: 4, 5

DE DIENST VAN DE TAFEL

Collecte

Gebeden

Nodiging⁹

Tafellied : *Lied* 383: 1, 3, 5

Tafelgebed

Lofzang : 'Heilig zijt gij' (melodie: *Psalm* 98)

Gedachtenis

Delen van brood en wijn

Slotgebed

Onze Vader

EINDE VAN DE DIENST

Slotlied : *Lied* 418: 1, 2

Zegen

⁹ Avondmaalsliturgie van René Süß uit: José Verheule & René Süß, *Op water en brood*. De plaats van Israël in de sacramenten (Kampen: Kok, 1991) pag. 84vv – iets geredigeerd.